

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 1. oktober 1951 i København undertegnet venskabs-, handels- og søfartstraktat mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater.

(Første behandling findes i tidenden sp. 615, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 589).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sættes til forhandling.

Chr. Christiansen: Mit parti er med i det flertal af udvalget, der indstiller venskabs-, handels- og søfartstraktaten mellem Danmark og Amerikas Forenede Stater til ratifikation i det høje folketing.

Jeg takker den højtærede udenrigsminister for besvarelsen af udvalgets spørgsmål og det supplerende materiale, der er givet, og som findes optrykt i betænkningen, til belysning af forbindelserne mellem de to stater. Det er et righoldigt materiale, som udvalget har været tilfreds med at modtage, og som jeg håber det høje ting vil værdsætte.

Der blev ved første behandling rejst forskellige problemer omkring forbindelsen mellem Danmark og USA. Under udvalgsbehandlingen er spørgsmålene blevet yderligere udvidet og har givet anledning til indgående drøftelser på udvalgets møder og i et samråd med den højtærede udenrigsminister.

Jeg tror, der fra alle sider er fuld klarhed over betydningen af de bedst mulige relationer mellem vort land og USA, og mit parti betragter den foreliggende traktat som et nyttigt og levende arbejdsredskab til en fortsættelse af den udbytterige udvikling mellem de to stater.

Udvalgets betænkning er ret udførlig og gør rede for, hvilke problemer der har været genstand for forhandling og undersøgelse i udvalget. Betænkningen understreger tillige flere af de problemer, som vi fra dansk side betragter som væsentlige og særdeles betydningsfulde for et godt samarbejde mellem USA og Danmark.

Der kan være grund til at henlede den højtærede udenrigsministers opmærksom-

hed på forskellige spørgsmål, som Danmark er stærkt interesseret i at få noget ændret under det fremtidige samarbejde og samvirke mellem de to stater. Vi behandler for øjeblikket i tinget en ny lovgivning om kunstnerophavsretten, der nu vil få en praktisk taget ens formulering i de nordiske lande. Det ville være ønskeligt, om USAs lovgivning om ophavsretsbestemmelser vedrørende forfatterrettigheder og den nærmere beskyttelse mod forvansket gengivelse af et frembragt værk efterhånden kunne få samme karakter som de nordiske lovgivelser.

Inden for skatternes område synes der at være gunstigere og bedre bestemmelser i Danmark end i USA. Det synes især at gælde, når det drejer sig om kortere ophold af personer fra de to stater. Jeg vil gerne anmode den højtærede udenrigsminister om at have opmærksomheden henvendt på dette specielle spørgsmål, da netop de korte ophold i vor tid har den største betydning på kontakt- og uddannelsesområdet. Måske kunne der også være anledning til at tage beskatningen af de to staters borgere op til ny overvejelse, selv om der findes en dansk-amerikansk overenskomst herom af 6. maj 1948.

Det har glædet mig, at det gennem besvarelsen fra den højtærede udenrigsminister er blevet fastslået, at fiskerfartøjer har ret til at søge nødhavn og er berettiget til venlig behandling og bistand, og at der endvidere ikke synes at skulle kunne opstå vanskeligheder for afsætningen af grønlandsk fisk og fiskeprodukter til USA.

Under behandlingen af denne traktat er vi blevet klar over, at der i USA gælder forskellige subsidieordninger på områder, der har indvirkning på dansk produktion, skibsfart og handel. Dette gælder bl. a. skibsbygning, skibsfart, landbrugs- og fiskeprodukter.

Der er også i betænkningen redegjort for, at der i USA findes bevægelige toldtakster og kvantitative restriktioner, der rammer dansk eksport til USA af varer som f. eks. smør, ost, mælkekonserves og fiskeprodukter.

Fra dansk side er bestræbelserne stedse gået ud på at vinde forståelse for en lempeligere importpolitik fra USAs side over

[Chr. Christiansen.]

for danske varer, og især har vi forventet, at de stærke europæiske liberaliseringsbe-
stræbelser, som Danmark i de senere år har
været aktiv deltager i, også efterhånden
ville trænge igennem i USAs produktions-
og handelspolitik. Større resultater i ret-
ning af en vidtgående frigørelse af den
internationale handel på dette område er
endnu ikke opnået. Måske kan der øjnes
fremskridt og muligheder i den stigende
interesse, USA viser Europas økonomiske
og handelsmæssige problemer siden præsi-
dent Kennedys tiltrædelse. USAs tilslut-
ning til OECD og den stærke interesse,
USA viser de seks og de syvs økonomiske
problemer, åbner forhåbentlig nye mulig-
heder for hele den vestlige verdens økonomi.
Der kan næppe være nogen tvivl om, at en
virkelig koordination og samling af vestens
økonomi, produktion og handel ville betyde
uandede muligheder for dette verdensom-
rådes finansielle forhold. Fra dansk side
vil vi ikke alene glæde os over en udvik-
ling i denne retning, men vi vil også, så
langt vore kræfter rækker, yde et aktivt
bidrag hertil.

Det har stærkt bekymret os, at der i
USA har vist sig de ofte omtalte særlige
protektionistiske tendenser på luftfartens
område, men vi forventer, at der ikke
over for SAS bliver rejst krav om begræns-
ninger, og at en liberal indstilling må blive
gældende fremover til gavn for det gode
samarbejde mellem de nordiske lande og
USA.

Mit parti ønsker at give udtryk for, at
den foreliggende traktats ikrafttræden vil
være af stor betydning for den kommende
udvikling af samarbejdet mellem USA og
Danmark. Vi sætter stor pris på, at det
gode gamle venskab mellem vore to stater
finder udtryk i fortsat gode forbindelser, i
øget samhandel og i, at der fra begge staters
side må blive arbejdet videre på en løsning
af de spørgsmål, hvorom der har været
drøftelser under denne traktats behandling
i det høje ting.

Jeg tror, det samlede udvalg har været
tilfreds med den omfattende redegørelse,
som den højtærede udenrigsminister har
givet, og jeg kan på mit partis vegne an-
befale den endelige ratifikation af traktaten
mellem Danmark og USA.

Viggo Hauch: Da mit partis ordfører, det
ærede medlem hr. Per Federspiel, er for-
hindret i at være til stede i dette møde,
skal jeg i hans sted på partiets vegne med-
dele, at mit parti — som det fremgår af
betænkningen — ved den endelige afstem-
ning vil stemme for ratifikationen af den
foreliggende venskabs-, handels- og søfarts-
traktat med Amerika.

Efter de indgående bemærkninger, som
den foregående ordfører, det ærede medlem
hr. Chr. Christiansen, har fremsat, er der
for mig ikke nogen grund til at gå i enkel-
heder. Der har i udvalgsarbejdet i hoved-
sagen været overensstemmelse partierne
imellem; men da det ærede medlem talte
først og fremmest som repræsentant for sit
parti, har jeg gerne villet fremhæve, at vi i
mangt og meget kan dele de synspunkter,
det ærede medlem gav udtryk for.

Weikop: Det ærede medlem hr. Chr.
Christiansen har jo trukket linjerne i be-
tænkningen op, og deri er — som det alle-
rede er sagt her — givet et billede af, hvor-
dan de erhvervsmæssige forhold mellem
USA og Danmark har været i de senere år.
Men det står efter hele denne fremstilling
også ganske klart, at der på visse områder
lægges hindringer i vejen for den liberale
indstilling, USA ellers lægger til grund, når
det drejer sig om Europa.

Et lille land som Danmark kan nok vise
et stort initiativ, og det kan udfolde megen
dygtighed og meget initiativ, men nok så
meget initiativ og nok så stor dygtighed
kan jo også kvæles af restriktioner og told.
Derfor synes jeg, det er udmærket og hen-
sigtsmæssigt mellem venner, at man be-
nytter denne lejlighed til at gøre det klart,
at skal Danmark også kunne yde sit bi-
drag til hjælpen til andre lande, må Dan-
mark have en sådan frihed i sin udenrigs-
handel, for sin skibsfart og sin luftfart, at
det bliver muligt for Danmark både at leve
og at tilvejebringe de midler, der kan kræves
af os i form af hjælp til andre.

Danmark har jo takket være Marshall-
hjælpen — og jeg kan sige Marshallhjælpen
forudsætninger — arbejdet sig ud af et
mangeårigt restriktionssystem, er faktisk
lige ved at komme helt ud af det. Beskyt-
telsen herhjemme er faldet væk, og jeg
tror, man kan sige, at det også har kostet

[Weikop.]

ofre. Derfor kan det vel nok være noget bittert for et ubeskyttet erhverv at støde på restriktioner, der kan hæmme en ekspansion. Og sådan er det jo: lige fra eksporten af tøjklæmmer — havde jeg nær sagt — til skibsfarten er vi i nogen grad blevet hæmmet af restriktioner fra USAs side.

Den højtærede udenrigsminister har, hvad jeg meget vel forstår, lagt afgørende vægt på at få ratificeret denne traktat og har som en begrundelse brugt, hvad jeg også meget vel forstår, at man derigennem kan få et bedre udgangspunkt eller ståsted for at få fjernet de hindringer, som dansk erhvervsliv møder i USA.

Mit parti er — som det fremgår af betænkningen — enig i, at traktaten ratificeres, men jeg vil gerne slutte med at sige, at vi lægger en meget afgørende vægt på de ganske vist få, men for vort vedkommende, synes jeg, meget afgørende ord, som betænkningen slutter med, idet der siges:

„at regeringen fortsat vil gøre sin bedste indsats for at fremme danske skibsfarts-, luftfarts- og eksportinteresser i forhold til USA.“

Selvfølgelig har man gjort det før, det er klart, det er åbenbart, men her er der nu igen, ved denne traktats ratifikation, givet tydeligt udtryk for, at man fra regeringens side vil gøre alt, hvad der kan tjene det danske erhvervslivs interesser, hvad enten det drejer sig om skibsfart, luftfart eller andre interesser, og at man vil søge at fjerne de hindringer, der kunne opstå — eller rettere sagt, som allerede er til stede.

Med disse få bemærkninger skal jeg anbefale ratifikationen.

Helge Larsen: Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale at stemme for godkendelsen af den foreliggende venskabs-, handels- og søfartstraktat med USA.

Som det fremgår af udvalgets betænkning, har udvalget modtaget en række oplysninger om USAs skibsfarts- og luftfartspolitik, om dets toldpolitik og dets importpolitik ned hensyn til landbrugs- og fiskeriprodukter. Disse oplysninger viser, at der på alle disse områder er adskillige urimeligheder, som Danmark må ønske ændret, selv om det også skal erkendes, at Kennedy-administrationen på nogle områder har vist

en liberal holdning, som vi både meget anerkender og gerne ser videreført.

Med godkendelsen af traktaten er problemerne i de økonomiske forbindelser mellem Danmark og USA således langt fra løst, men der er med traktaten lagt et godt grundlag for fremtidige forhandlinger om alle disse problemer, og jeg vil gerne sige, at jeg ventler, de må kunne løses i den ånd, hvori traktaten er udformet. Det vil ikke blot være i traktatens ånd, men også i overensstemmelse med OECD-traktaten, med målet for dansk handelspolitik og med de tilskyndelser, der fra Kennedy-administrationen er udgået til at se frit og uhildet på tingene og søge samarbejdet og friheden i de økonomiske forbindelser mellem landene øget.

Hvad specielt angår forholdet mellem Danmark og USA, er der vel i øjeblikket tendenserne til øget beskyttelse af USAs skibsfart og luftfart, som vi må ønske standset; desuden er det en mere liberal told- og importpolitik, vi kan ønske fra USAs side. Vi kan her med god grund henviser til den liberalisering af vor importpolitik, der er gennemført, og vi kan, mener jeg, på den baggrund ønske en betydelig imødekommethed.

Kai Moltke: På socialistisk folkepartis vegne må jeg sige om arbejdet i udvalget, at det forekommer mig, at der er fremkommet et udmærket og alsidigt belyst materiale, og jeg kan tilslutte mig betænkningen som helhed undtagen det sidste afsnit, nemlig konklusionen om ratifikation af denne traktat. Jeg kan stadig væk ikke indse, at det skulle have særligt hastværk med at ratificere denne aftale netop nu. Den har hvilet i 10 år, og den kunne roligt have hvilet et stykke tid endnu under de forhold, vi har haft mellem USA og Danmark på alle erhvervslivets forskellige områder. Gennemgår man betænkningen afsnit for afsnit, ser man, at der jo næsten intet felt findes, hvorom udvalget eller noget af dets medlemmer har kunnet sige, at de gensidige forbindelser har været tilfredsstillende. Når det forholder sig sådan, tror jeg, det ville være en fejl, specielt af et lille land, gennem ratifikation på et uheldigt tidspunkt og under en uheldig politik uden protest blot at indkasserere tilstandene, som

[Kai Moltke.]

de er, uden at forsøge en ny forhandling, en ny afklaring af de vigtigste problemer.

Jeg skal derfor på mit partis vegne opfordre til, at man afviser ratifikationen af traktaten.

Udenrigsministeren (J. O. Krag): Jeg vil gerne takke udvalget for det meget omhyggelige og dybtgående arbejde, der er udført. Jeg tror, det tilstrækkeligt fremgår af betænkningen, i hvilken grad hvert enkelt problem eller i hvert fald hver enkelt væsentlig problemgruppe i forholdet mellem Danmark og USA er blevet taget op til en saglig, nøgtern og dybtgående behandling. Jeg tror, at dette arbejde har været overordentlig nyttigt, og jeg vil derfor takke udvalget for den betænkning, der er afgivet, ligesom jeg takker de ærede ordførere for deres udtalelser her.

Jeg tror, at hele den måde, hvorpå disse problemer er grebet an, vil kunne styrke Danmark i fremtidige forhandlinger med den store amerikanske forbundsrepublik om de mange økonomiske problemer, der vil være i vort fortsatte samliv.

Jeg skal med stor glæde understrege, hvad der allerede er givet udtryk for i betænkningen, nemlig at regeringen fortsat vil gøre sin bedste indsats for at fremme danske skibsfarts-, luftfarts- og eksportinteresser i forhold til USA; de øvrige problemer, der er blevet nævnt her, bl. a. af den ærede socialdemokratiske ordfører vedrørende skatteforholdene, skal vi også være opmærksomme på.

Til det ærede medlem hr. Kai Moltke må jeg sige, at jeg tror, han vurderer denne sag forkert. Det er netop nu, over for disse mange aktuelle problemer, vi har brug for traktaten. Jeg tror, det ville være forkert at opgive en traktat, der er underskrevet for mange år siden, og forsøge nye forhandlinger. Regeringen har naturligvis ikke fremlagt denne for længst afsluttede traktat til ratifikation uden gennem fornyede forhandlinger med amerikanerne at have skabt sig en føling med, hvilke yderligere muligheder der måtte eksistere. Jeg er overbevist om, at den bedste måde, hvorpå vi kan varetage danske, økonomiske interesser i forholdet til USA, netop er ved at ratificere denne traktat, vedtage folketings-

beslutningen herom på den måde, det er sket, og samtidig understrege den store betydning, vi tillægger dansk-amerikansk venskab og dansk-amerikansk samhandel.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 119 stemmer mod 10.

Formanden: Der vil nu blive givet udenrigsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om øget statsstøtte i forbindelse med Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1573, fremsættelsen i tidenden sp. 2995).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Horn: Jeg skal holde mig til forretningsordenen i fremsættelsen af de synspunkter, jeg på min gruppes vegne skal fremføre om deltagelse i det nordiske luftfartssamarbejde, sådan som det nu sker gennem SAS, idet jeg, hvad angår enkelthederne i lovforslaget, kan henholde mig til ministerens fremsættelsestale og de fyldige bemærkninger, der ledsager lovforslaget. Lovforslaget bygger jo i høj grad på den beretning, der er afgivet af embedsmandsudvalget — Müllerudvalget, kan vi vel kalde det.

Må jeg indledningsvis sige, at vi besluttede jo i 1950 at gå ind for, at de 3 moderselskaber i Sverige, Norge og Danmark skulle deltage i den internationale lufttrafik fremover, således som det så småt var påbegyndt, idet man dog samtidig var klar over, at deltagelsen ikke kunne fortsætte uden et nærmere samarbejde med den økonomiske risiko og de økonomiske ofre, der skulle til for at skabe dette grundlag. Det var det, vi i det store og hele var enige om i 1950. Jeg tror, at alle dengang var klar over, at der var ikke andre udveje, og vi var allerede da så stærkt inde i dette arbejde og havde fået opbygget en luftfarts-